

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra ekonomických studií

Analýza státního rozpočtu v kapitole

Ministerstva obrany

bakalářská práce

Autor práce: David Řezanina

Vedoucí práce: Ing. Libuše Měrtlová, Ph.D.

Jihlava 2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce: **David Řezanina**
Studijní program: **Ekonomika a management**
Obor: **Finance a řízení**
Název práce: **Analýza státního rozpočtu v kapitole Ministerstva obrany**
Cíl práce: **Cílem bakalářské práce bude na základě analýzy výdajů v kapitole Ministerstva obrany za období 2014 - 2018 let zjistit, kam vydané finanční prostředky plynou, kde dochází k největším změnám a jaké jsou důvody a příčiny těchto změn.**

Ing. Libuše Měrtlová, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce

Ing. Martina Kuncová, Ph.D.
vedoucí katedry
Katedra ekonomických studií

Abstrakt

Autor BP: David Řezanina

Název BP: Analýza státního rozpočtu v kapitole Ministerstva obrany

Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Katedra ekonomických studií. Vedoucí práce Ing. Libuše Měrtllová, Ph.D. Stupeň odborné kvalifikace: bakalář.

Bakalářská práce se zabývá rozpočtovou kapitolou Ministerstva obrany, ve které za období 2014 – 2018 let zjistím, kam vydané finanční prostředky plynou, kde dochází k největším změnám a jaké jsou důvody a příčiny těchto změn. Teoretická část je věnována veřejným financím, zejména pak státnímu rozpočtu a také Armádě ČR, kde podrobněji rozeberu její strukturu. Praktická část je věnována analýze výdajů, kdy do detailu rozeberu jednotlivé kategorie výdajové stránky.

Klíčová slova

Ministerstvo obrany, Armáda ČR, výdaje MO, mandatorní výdaje, běžné výdaje

Abstract

BT Author: David Řezanina

BT Name: Analysis of the state budget in the chapter of the Ministry of Defense

Bachelor thesis. College of Polytechnics Jihlava. Department of Economic Studies. Thesis supervisor Ing. Libuše Měrtllová, Ph.D. Degree of professional qualification: bachelor.

The bachelor thesis deals with the budget chapter of the Ministry of Defense, in which in the period of the years 2014 - 2018 I find out where the released funds go, where the biggest changes occur and what are the reasons and causes of these changes. The theoretical part is devoted to public finances, especially the state budget, and also the Army of the Czech Republic, where I will analyze its structure in more detail. The

practical part is devoted to the expenditure analysis, where I will analyse the individual categories of the expenditure side in detail.

Key words

Ministry of Defense, Army of the Czech Republic, MoD expenditures, mandatory expenditures, ordinary expenditures

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ.

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje AZ, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 9. prosince 2019

.....
Podpis studenta

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. Libuši Měrtlové, Ph.D., za odborné vedení a pomoc při psaní této práce. Jsem velice vděčný za její cenné rady a poskytování informací v průběhu společně stráveného času.

Dále chci poděkovat své rodině, která mě po celou dobu psaní podporovala. Zvláště pak manželce, která měla neuvěřitelnou trpělivost a příkladně se postarala o naše dva malé syny.

Obsah

Úvod.....	10
Motivace	10
Cíl práce	10
1 Teoretická část	11
1.1 Veřejné finance	11
1.1.1 Veřejné statky	12
1.2 Státní rozpočet ČR	12
1.2.1 Co je státní rozpočet	12
1.2.2 Schvalovací proces státního rozpočtu	14
1.2.3 Realizace státního rozpočtu	14
1.2.4 Vyhodnocení plnění státního rozpočtu	15
1.2.5 Příjmy a výdaje státního rozpočtu	15
1.3 Armáda	17
1.4 Armáda ČR.....	18
1.4.1 Struktura Armády ČR	18
1.4.2 Pozemní síly.....	19
1.4.3 Vzdušné síly.....	21
2 Praktická část	23
2.1 Rozpočtová kapitola Ministerstva obrany.....	23
2.1.1 Příjmy.....	24
2.1.2 Výdaje	25
2.2 Rozpočet MO za oblast výdajů	26
2.3 Rozpočet po kategoriích výdajů	29
2.3.1 Osobní mandatorní výdaje	31
2.3.2 Ostatní běžné výdaje	35
2.3.3 Programové financování	37
3 Diskuze	41
Závěr	43
Seznam použité literatury	45

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Rozpočtový cyklus	14
Obrázek 2 - Základní struktura Armády ČR.....	19
Obrázek 3 - Pozemní technika (tank T-72, BVP-2, Pandur II, houfnice Dana)	21
Obrázek 4 - Vzdušná technika (JAS-39 Gripen, L-159 Alca, Mi-24, Mi-17).....	22
Obrázek 5 - Graf rozpočtu MO za oblast výdajů 2014-2018	27
Obrázek 6 - Graf rozpočtu po kategoriích výdajů 2014-2018.....	30
Obrázek 7 - Graf vývoje osobních mandatorních výdajů 2014-2018.....	32
Obrázek 8 - Graf vývoje počtu zaměstnanců 2014-2018	33
Obrázek 9 - Graf počtu odcházejících a nových vojáků v AČR.....	34
Obrázek 10 – Graf porovnání hlavních druhů výdajů v rámci běžných výdajů 2014-2018	36
Obrázek 11 - Graf rozdělení výdajů v programech redukce majetku vedených v EDS/SMVS.....	38

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Celkový přehled státního rozpočtu podle kapitol.....	15
Tabulka 2 - Ukazatele kapitoly 307 Ministerstvo obrany.....	23
Tabulka 3 - Rozpočet MO za oblast výdajů 2014-2018	27
Tabulka 4 - Rozpočet po kategoriích výdajů 2014-2018 – mil. Kč.....	30
Tabulka 5 - Rozpočet po kategoriích výdajů v procentech 2014-2018	30
Tabulka 6 - Vývoj osobních mandatorních výdajů 2014-2018 – mil. Kč	31
Tabulka 7 - Vývoj počtu zaměstnanců MO 2014 - 2018.....	33
Tabulka 8 - Počty odcházejících a nových vojáků v AČR	34
Tabulka 9 - Porovnání hlavních druhů výdajů v rámci běžných výdajů 2014-2018 – mil. Kč.....	36
Tabulka 11 - Rozdělení výdajů v programech reprodukce majetku vedených v EDS/SMVS – mil. Kč.....	38

Seznam použitých zkratek

MO	Ministerstvo obrany
NATO	Severoatlantická aliance
BVP	bojové vozidlo pěchoty
OT	obrněný transportér
BPzV	bojové průzkumné obojživelné vozidlo
PANDUR	víceúčelový kolový obrněný transportér
DANA	dělo automobilní nabíjené automaticky
EDS	evidenční dotační systém
SMVS	správa majetku ve vlastnictví státu
AČR	Armáda České republiky

Úvod

Ministerstvo obrany České republiky představuje hlavní pilíř k zajištění vnější bezpečnosti naší země. Ozbrojené síly musí být schopny bránit Českou republiku proti vnějšímu napadení, ale také se musí, jako plnohodnotný člen Severoatlantické aliance, podílet na kolektivní obraně území spojenců NATO. To vše zahrnuje přípravu, plánování, cvičení i účast v zahraničních misích.

V posledních letech se bezpečnostní situace nejen ve světě, ale také v Evropě, výrazně zhoršila. Vzestup Islámského státu, mocenské ambice Ruska, existence nestabilních států, nekončící migrační vlna do evropského prostoru, to vše představuje potenciální ohrožení České republiky. Výdaje na obranu tedy musí být adekvátní tomu, aby se dostalo všem závazkům.

Hlavním cílem této práce bude zjistit, a to pomocí analýzy výdajů v rezortu obrany, kam dotyčné finance plynou, kde dochází k největším změnám a jestli ty změny mají pozitivní dopad na stabilitu a akceschopnost Armády ČR. A jaké jsou důvody a příčiny těchto změn. Také porovnáme, jestli se výdaje blíží nepsanému pravidlu, kdy na mandatorní výdaje jde 50 %, na provoz 30 % a na investice 20 %.

Motivace

Toto téma jsem si vybral hlavně z důvodu, že jsem profesionální voják a zajímá mě, kam finanční prostředky, určené Ministerstvu obrany, putují. Jestli jsou finance investovány tak, aby vedly ke stabilizaci a akceschopnosti naší armády. Není mi totiž jedno, jestli Armáda ČR bude plně bojeschopná v reálu nebo jen na papíře.

Cíl práce

Cílem bakalářské práce bude na základě analýzy výdajů kapitoly Ministerstva obrany zjistit, kam vydané finanční prostředky plynou, kde dochází k největším změnám a jaké jsou důvody a příčiny těchto změn. A to za období 2014 až 2018.

1 Teoretická část

V této kapitole se budeme zabývat teoretickou částí našeho zvoleného tématu bakalářské práce. Podíváme se na veřejné finance, kde se zejména zaměříme na státní rozpočet. Vysvětlíme základní strukturu státního rozpočtu. Co to vlastně státní rozpočet je a z jakých hlavních částí se skládá. Seznámíme se se stručnou historií profesionální armády na našem území. Popíšeme strukturu Armády ČR a zaměříme se na její hlavní složky, ke kterým přiřadíme hlavní úkoly a nepostradatelnou techniku.

1.1 Veřejné finance

Veřejné finance jsou souborem finančních prostředků a zdrojů, které slouží k zajištění veřejných statků. Jsou to také specifické finanční vztahy a operace probíhající mezi orgány a institucemi veřejné správy na straně jedné a ostatními subjekty na straně druhé (občany, domácnostmi, firmami, neziskovými organizacemi). Základními prvky veřejných financí jsou veřejné příjmy a výdaje.

Principy veřejných financí:

- Nenávratnost – platby, které občan odvádí v systému veřejných financí (daně, poplatky) se mu již nevrátí.
- Neekvivalentnost – nepoměr odvedené částky do veřejných rozpočtů a přijatého plnění za tuto částku.
- Nedobrovolnost – občan má ze zákona povinnost odvádět do systému platby ve formě daní a různých poplatků.

Funkce veřejných financí:

- Alokační – činnost související s rozdělováním ekonomických zdrojů, o jejichž využití nerozhodují trhy, ale vlády. Je zde kritérium efektivnosti.
- Redistribuční – přerozdělování primárních příjmů (důchodů) ekonomických subjektů, které vytvářejí trh. Kritériem je distribuční spravedlnost.
- Stabilizační – používá se zde veřejných financí k ovlivnění dynamiky hospodářského růstu. Kritériem je stabilita ekonomiky (Lajtkepová, 2009, s. 340).

1.1.1 Veřejné statky

Statky slouží k uspokojení lidských potřeb. Veřejné statky pak představují specifický typ statků. Jsou to statky, které jsou zabezpečovány veřejnou správou a jsou užitečné pro celou společnost. Klíčové rysy:

- Nerivalita spotřeby - spotřeba statku jedním spotřebitelem nesnižuje dostupné množství statku pro ostatní spotřebitele
- Nevylučitelnost spotřeby - z hlediska nákladů není rozumně možné vyloučit jakéhokoli spotřebitele ze spotřeby

Veřejné statky můžeme rozdělit na:

- Čisté veřejné statky – nelze spotřebu rozdělit na jednotky. Spotřeba je kolektivní a automatická. Takovým statkem je obrana státu, soudy, veřejné osvětlení atd.
- Smíšené veřejné statky – jsou dělitelné do množství, lze určit podíl jednotlivce ve spotřebě např. vzdělání, veřejná hromadná doprava (Nečadová, 2012, s. 340).

1.2 Státní rozpočet ČR

1.2.1 Co je státní rozpočet

Státní rozpočet je nedílnou součástí veřejných financí. Je to plán finančního hospodaření státu na daný rozpočtový rok, kterým se zajišťuje plnění ekonomických, sociálních a politických funkcí státu. Ústředním orgánem státní správy pro státní rozpočet je Ministerstvo financí. Účet státního rozpočtu spravuje Česká národní banka. Státní rozpočet je centralizovaný peněžní fond, který je vytvářen bilancí příjmů a výdajů státu na daný rozpočtový rok. Státní rozpočet shromažďuje peněžní prostředky, z nichž jsou hrazeny výdaje státu. Přijímání rozpočtu popisuje a upravuje zákon o rozpočtových pravidlech. Státní rozpočet České republiky schvaluje Poslanecká sněmovna České republiky zákonem, jehož návrh vypracovává ministerstvo financí a schvaluje vláda. Státní rozpočet podepisuje prezident (Ministerstvo financí, 2019, s. 59).

Typy rozpočtu:

- Vyrovnaný – výdaje se rovnají příjmům;

- Přebytkový – příjmy jsou vyšší než výdaje;
- Deficitní (schodkový) – výdaje jsou vyšší než příjmy.

Funkce státního rozpočtu

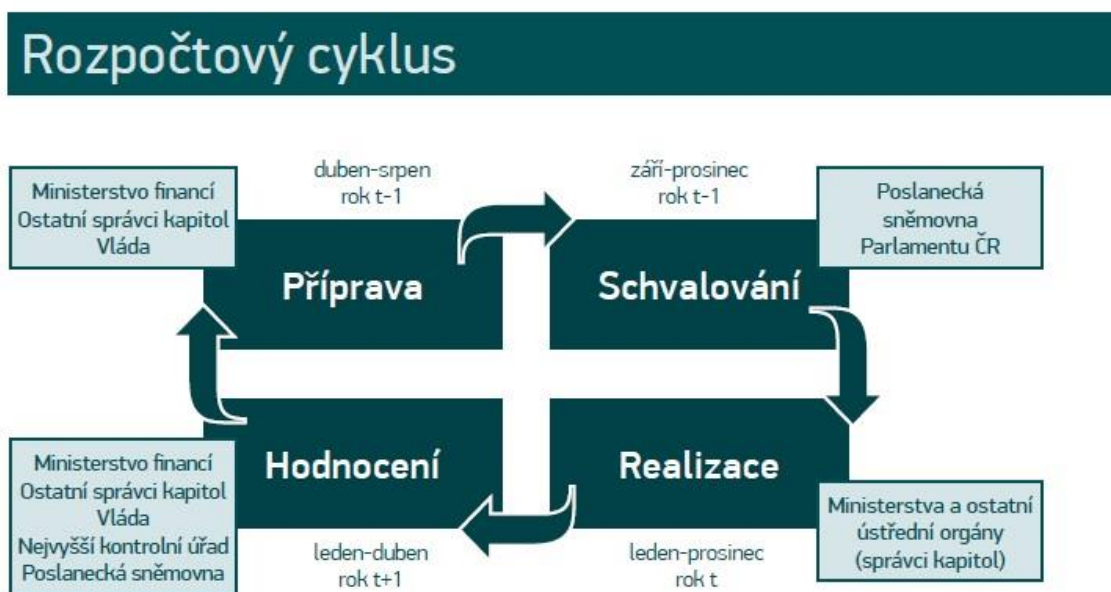
- Alokační – státní rozpočet rozděljuje prostředky s cílem zajistit efektivní plnění funkcí státu;
- Redistribuční – státní rozpočet přerozděljuje prostředky mezi občany s cílem zmírnit nerovnosti ve společnosti vzniklé důsledkem působení trhu;
- Stabilizační – státní rozpočet nastavením příjmů a výdajů usiluje o stabilní vývoj ekonomiky (Ministerstvo financí, 2019, s. 59).

Rozpočtové zásady

- Zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu – rozpočet se sestavuje na každý rok;
- Zásada úplnosti a jednotnosti – státní rozpočet musí být přehledný a jasný;
- Zásada reálnosti a pravdivosti – je těžké stanovit, jak velký bude výběr daní a proto by odhad měl být co nejreálnější;
- Zásada publicity a přehlednosti rozpočtu – rozpočet je sestaven tak, aby mu rozuměl každý občan a rozpočet musí být veřejně dostupný;
- Zásada dlouhodobé vyrovnanosti – rozpočet by měl být vyrovnaný, takže příjmy by se měly rovnat výdajům;
- Zásada efektivnosti a hospodárnosti – vynaložené finanční prostředky se mají používat efektivně a hospodárně;
- Zásada přednosti výdajů před příjmy – výdaje by se měly využívat k ekonomickému růstu, příjmy by měly stabilizovat ekonomiku, aby byl umožněn její růst (Podnikas, 2018).

1.2.2 Schvalovací proces státního rozpočtu

Státní rozpočet má v Česku podobu zákona. Sestavuje ho ministerstvo financí, které ho předkládá ke schválení vládě. Ta následně pošle návrh zákona o státním rozpočtu ke schválení do Poslanecké sněmovny, a to nejpozději tři měsíce před koncem roku.

Obrázek 1 - Rozpočtový cyklus

Zdroj: Ministerstvo financí

Schvalování státního rozpočtu probíhá v Poslanecké sněmovně ve trojím čtení. Pokud se nepodaří rozpočet schválit do začátku rozpočtového roku, hospodář se podle rozpočtového provizoria, které představuje skutečnost stejného časového období minulého rozpočtového roku.

1.2.3 Realizace státního rozpočtu

Realizace schváleného rozpočtu je v pravomoci správců jednotlivých kapitol. Ti mají za úkol zabezpečovat plynulé a hospodárné čerpání výdajů ve své kapitole.

Správci kapitol musí respektovat výši výdajů, která byla pro kapitolu schválena ve státním rozpočtu. Zároveň musí respektovat a dodržovat účelnost vynakládání prostředků, která je dána závaznými ukazateli pro každou kapitolu v zákoně o státním rozpočtu (Nečadová, 2012, s. 340).

1.2.4 Vyhodnocení plnění státního rozpočtu

Po skončení rozpočtového roku je možné zjistit výsledné saldo státního rozpočtu jako rozdíl příjmů a výdajů za celý rozpočtový rok. Pokud se výsledné saldo liší od plánovaného, rozhoduje o použití přebytku nebo o úhradě schodku na návrh vlády Poslanecká sněmovna.

1.2.5 Příjmy a výdaje státního rozpočtu

Příjmy a výdaje státního rozpočtu se rozdělují podle kapitol, které vyjadřují okruh působnosti jednotlivých ústředních orgánů a dalších organizačních složek státu, např. kapitola Ministerstva obrany, kapitola Úřadu vlády ČR. Rozpočet ČR má v současnosti 47 kapitol.

Tabulka 1 - Celkový přehled státního rozpočtu podle kapitol

Číslo kapitoly	Kapitola
301	Kancelář prezidenta republiky
302	Poslanecká sněmovna Parlamentu
303	Senát parlamentu
304	Úřad vlády České republiky
305	Bezpečnostní informační služba
306	Ministerstvo zahraničních věcí
307	Ministerstvo obrany
308	Národní bezpečnostní úřad
309	Kancelář veřejného ochránce práv
312	Ministerstvo financí
313	Ministerstvo práce a sociálních věcí
314	Ministerstvo vnitra
315	Ministerstvo životního prostředí
317	Ministerstvo pro místní rozvoj
321	Grantová agentura České republiky
322	Ministerstvo průmyslu a obchodu
327	Ministerstvo dopravy
328	Český telekomunikační úřad
329	Ministerstvo zemědělství
333	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
334	Ministerstvo kultury
335	Ministerstvo zdravotnictví
336	Ministerstvo spravedlnosti
343	Úřad pro ochranu osobních údajů

344	Úřad průmyslového vlastnictví
345	Český statistický úřad
346	Český úřad zeměměřický a katastrální
348	Český báňský úřad
349	Energetický regulační úřad
353	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
355	Ústav pro studium totalitních režimů
358	Ústavní soud
359	Úřad Národní rozpočtové rady
361	Akademie věd České republiky
362	Národní sportovní agentura
371	Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí
372	Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
373	Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře
374	Správa státních hmotných rezerv
375	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
376	Generální inspekce bezpečnostních sborů
377	Technologická agentura České republiky
378	Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost
381	Nejvyšší kontrolní úřad
396	Státní dluh
397	Operace státních finančních aktiv
398	Všeobecná pokladní správa

Zdroj: Ministerstvo vnitra, vlastní práce

Příjmy

Příjmová strana rozpočtu obsahuje informace o tom, z jakých zdrojů vláda plánuje tyto aktivity státu financovat, tj. z daní, poplatků či jiných příjmů.

Příjmy rozpočtu jsou přibližně z jedné poloviny tvořeny daněmi, z jedné třetiny pojistným na sociální zabezpečení, a zbývající část příjmů různými poplatky, výnosy spojenými s majetkem státu a prostředky poskytnutými z rozpočtu EU.

Příjmy státního rozpočtu můžeme dělit na daňové a nedaňové.

Výdaje

Výdajová strana rozpočtu informuje o tom, kolik stát vydává na financování jednotlivých aktivit státu jako například na školství, zdravotní péči, důchody, obranu aj.

Výdaje rozpočtu tvoří zejména výdaje na výplatu starobních důchodů a to téměř jednou třetinou z celkových výdajů. Dále to jsou sociální dávky, platy státních zaměstnanců, transfery do místních a krajských rozpočtů, různé dotace, výdaje na investice, výdaje na obsluhu státního dluhu a odvodu do rozpočtu EU (Ministerstvo financí, 2019).

1.3 Armáda

Válčení je starší nežli civilizace sama, jak dokládají stopy po našich předcích. Původ válečnictví je pravěký. V době vzniku mezopotámské a egyptské civilizace bylo válčení již běžným typem chování.

Co vlastně vyjadřuje slovo „armáda“? Všeobecně můžeme říci, že je to ozbrojený sbor daného státu, který chrání jeho suverenitu.

Za prvním klasickým vojskem musíme do starověku. Zde se vytváří skutečné armády, které nejen chrání svoji říši, ale hlavně dobývají svět. Najdeme tu i základy první profesionální armády, kterou pro římskou říši vytvořil svými reformami vojevůdce a politik Gaius Marius. Před jeho reformou totiž neexistovala stálá armáda. Vždy, když bylo potřeba, tak bylo vojsko svoláno, načež bylo opět rozpuštěno.

První profesionální československá armáda vznikla v roce 1918. Tato armáda se zformovala z československých legií bojujících ve Francii, v Itálii a v Rusku za první světové války. To, že jsme měli vlastní armádu, byl základ k tomu, aby byla v říjnu 1918, z poraženého Rakouska – Uherska, vytvořena Československá republika. Historie prvorepublikového vojska trvala až do roku 1939, kdy došlo k okupaci našeho území hitlerovským Německem.

Československá lidová armáda, nástupkyně prvorepublikového vojska, existovala od roku 1954 do roku 1990. Díky neomezené moci KSČ byla armáda reorganizovaná podle sovětského vzoru. Toto období je spojeno se zvýšeným zbrojením a také se zvyšováním počtu příslušníků armády.

Prvního ledna roku 1993 vzniká Armáda České republiky, která trvá až dodnes. Samozřejmě během tohoto období došlo k některým zásadním změnám. Pro příklad můžeme jmenovat dvě nejzásadnější. V roce 1999 se ČR stává právoplatným členem NATO a od roku 2005 je Armáda ČR plně profesionální, kdy skončila základní vojenská služba.

1.4 Armáda ČR

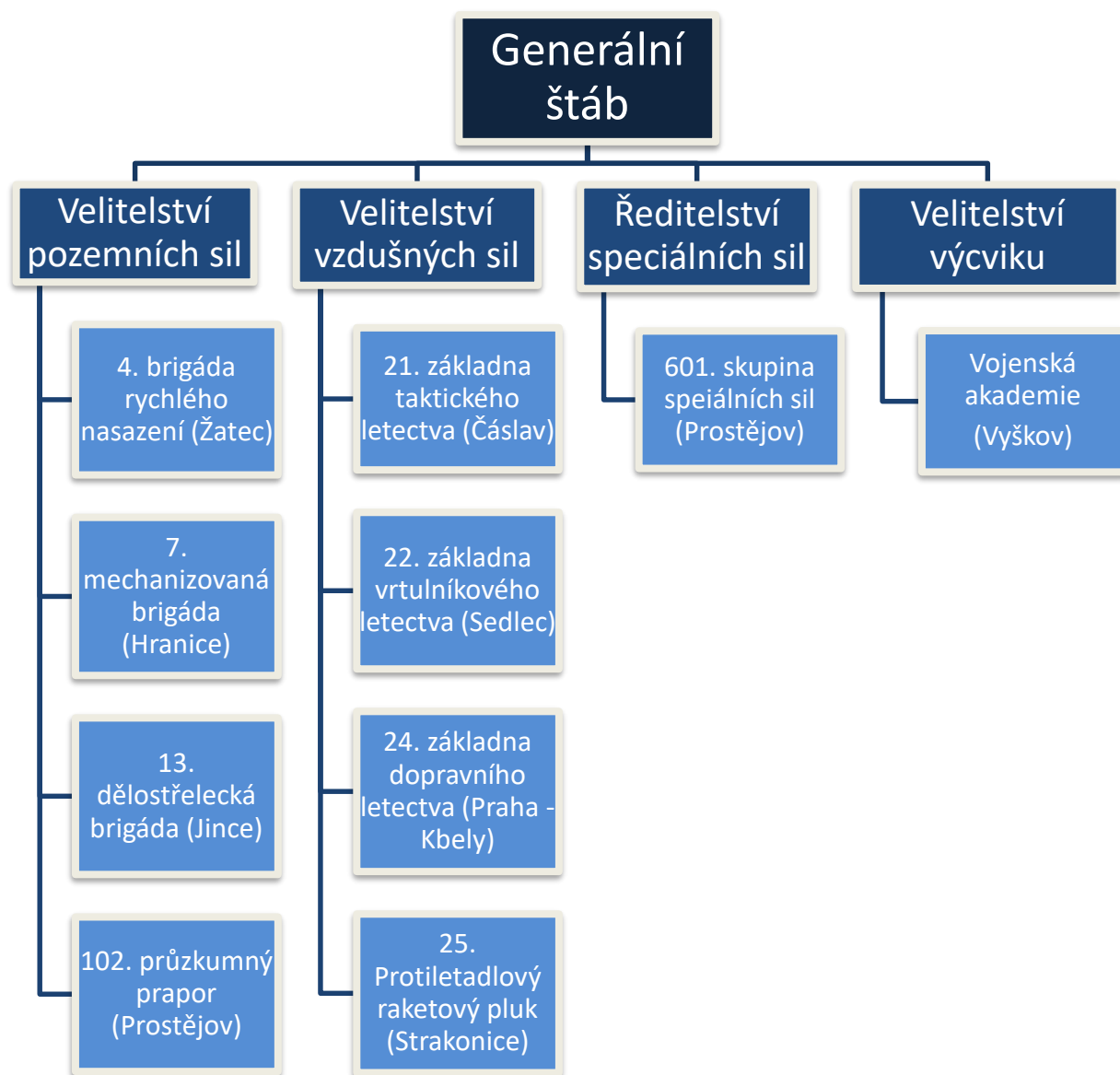
Armáda ČR je nejvýznamnější složkou ozbrojených sil České republiky. Hlavním posláním ozbrojených sil České republiky je obrana České republiky a prosazování jejich bezpečnostních zájmů. Základním úkolem armády je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Dále se podílet na obraně aliance, na mírových misích, záchranných a humanitárních akcích a na eliminaci nevojenských ohrožení.

V čele ozbrojených sil stojí prezident republiky Miloš Zeman, kromě Armády ČR jsou jejich součástí Hradní stráž, Vojenská kancelář prezidenta republiky, Vojenská policie a Vojenské zpravodajství.

Vize české armády v blízké budoucnosti – početnější, moderně vybavená a akceschopná. Cíl – být připraven. A to tak, aby armáda byla schopna reagovat na současné a samozřejmě i na budoucí hrozby.

V současné době má Armáda ČR něco přes 25 tisíc profesionálních vojáků.

1.4.1 Struktura Armády ČR

Obrázek 2 - Základní struktura Armády ČR

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Pro lepší přehlednost a pochopení jsem na obrázku 2 uvedl zjednodušenou strukturu armády. Celá struktura Armády ČR je mnohem složitější, ale pro účely mého bakalářské práce je zobrazená struktura dostačující.

1.4.2 Pozemní síly

Pozemní a vzdušné síly patří k hlavním pilířům Armády ČR. V těchto silách působí většina vojáků i techniky.

Pozemní síly jsou tvořeny zejména mechanizovaným vojskem, dělostřelectvem, ženijním vojskem, chemickým vojskem, vojskovým průzkumem, silami a prostředky elektronického boje.

Hlavní úkoly:

- Vedení činností obranného i útočného charakteru;
- Ochrana komunikací, objektů a prostorů;
- Udržování klidu a pořádku;
- Ochrana civilního obyvatelstva při mírových a jiných operacích mimo území státu;
- Posílení ochrany státní hranice;
- Střežení důležitých objektů na území ČR;
- Plnění úkolů ve prospěch Policie ČR (Ministerstvo obrany, 2019a).

Hlavní druhy techniky:

- Bojové tanky (všechny verze typu T-72) – 116 ks;
- Bojová obrněná vozidla (BVP-1, BVP-2, BPzV, PANDUR II 8x8, OT-90 a OT-64) – 437 ks;
- Dělostřelecké systémy ráže 100 mm a více (kanóny/houfnice typu ShKH M77 Dana, minometů typů ShM 85 a M m1982) – 179 ks (Ministerstvo obrany, 2019b).

Obrázek 3 - Pozemní technika (tank T-72, BVP-2, Pandur II, houfnice Dana)

Zdroj: Armyweb.cz, vlastní práce

1.4.3 Vzdušné síly

Vzdušné síly jsou tvořeny zejména taktickým, vrtulníkovým a dopravním letectvem, vojskem pozemní protivzdušné obrany.

Hlavní úkoly:

- Obrana vzdušného prostoru státu;
- Letecká podpora pozemním silám;
- Zabezpečení mobility vojsk;
- Výpomoc v zabezpečení letecké pátrací a záchranné služby (v mírovém stavu).

Hlavní druhy techniky:

- Bojové letouny (všechny verze typů Jas-39 a L-159) – 36 ks;
- Bojové vrtulníky Mi-24/35 – 17 ks (Ministerstvo obrany, 2019).

Obrázek 4 - Vzdušná technika (JAS-39 Gripen, L-159 Alca, Mi-24, Mi-17)

Zdroj: Army.cz, vlastní práce

2 Praktická část

V této části provedeme analýzu výdajů rezortu obrany. Podrobněji se zaměříme na jednotlivé kategorie a to na osobní mandatorní výdaje, ostatní běžné výdaje a programové financování. U těchto výdajů si ukážeme největší změny a také důvody, proč k nim došlo.

2.1 Rozpočtová kapitola Ministerstva obrany

Hlavním zdrojem hospodaření kapitoly 307 – Ministerstvo obrany jsou prostředky vyčleněné státním rozpočtem na základě zákona č. 336/2018 Sb. Tento zákon o státním rozpočtu se každým rokem mění a vychází nový s aktuálně schváleným rozpočtem (Ministerstvo vnitra, 2018, s. 80).

Tabulka 2 - Ukazatele kapitoly 307 Ministerstvo obrany

Souhrnné ukazatele
Příjmy celkem
Výdaje celkem
Specifické ukazatele - příjmy
Daňové příjmy
Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
v tom: pojistné na důchodové pojištění pojistné na nemocenské pojištění příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem
v tom: příjmy z rozpočtu Evropské unie bez společné zemědělské politiky celkem příjmy z prostředků finančních mechanismů ostatní nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem
Specifické ukazatele - výdaje
Zajištění obrany ČR silami Armády ČR
Vytváření a rozvoj systému obrany státu
Zajištění strategického zpravodajství
Zajištění podpory prezidenta republiky ve funkci vrchního velitele ozbrojených sil
Zajištění dávek důchodového zabezpečení
Zajištění ostatních sociálních dávek
Zajištění státní sportovní reprezentace
Průřezové ukazatele
Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem

Převod fondu kulturních a sociálních potřeb
Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech
Platy zaměstnanců bezpečnostních sborů a ozbrojených sil ve služebním poměru
Platy zaměstnanců na služebních místech dle zákona o státní službě
Výdaje na výzkum, vývoj a inovace celkem včetně programů spolufinancovaných z prostředků zahraničních programů
v tom: ze státního rozpočtu celkem v tom: institucionální podpora celkem úcelová podpora celkem podíl prostředků zahraničních programů
Úcelová podpora na programy aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací
Úcelová podpora na specifický vysokoškolský výzkum
Institucionální podpora výzkumných organizací podle zhodnocení jimi dosažených výsledků
Institucionální podpora na mezinárodní spolupráci ČR ve výzkumu a vývoji
Zahraniční rozvojová spolupráce
Program sociální prevence a prevence kriminality
Program protidrogové politiky
Zajištění přípravy na krizové situace podle zákona č. 240/2000 Sb.
Výdaje spolufinancované zcela nebo částečně z rozpočtu Evropské unie bez Společné zemědělské politiky celkem
v tom: ze státního rozpočtu podíl rozpočtu Evropské unie
Výdaje na společné projekty, které jsou zcela nebo částečně financovány z Prostředků finančních mechanismů celkem
v tom: ze státního rozpočtu podíl prostředků finančních mechanismů
Výdaje vedené v informačním systému programového financování EDS/SMVS celkem

Zdroj: Ministerstvo vnitra, vlastní práce

2.1.1 Příjmy

Do daňových příjmů spadají odvody pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti za vojáky z povolání. Ostatní daňové příjmy představují příjmy z daní a poplatků z vybraných činností a služeb např. poplatky za uložení odpadů.

Dále pak k příjmům patří nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery. Nedaňové příjmy zahrnují prostředky získané z vlastní činnosti, z pronájmu majetku, převodu z fondů státních podniků do státního rozpočtu, příjmy z prodeje krátkodobého a

drobného dlouhodobého majetku a ostatní nedaňové příjmy. Ke kapitálovým příjmům patří příjmy z vlastních peněžních fondů, příjmy z prodeje pozemků, ostatních nemovitostí a ostatního hmotného dlouhodobého majetku (Ministerstvo obrany, 2018, s. 29).

2.1.2 Výdaje

Daleko více než příjmy jsou v kapitole Ministerstva obrany důležitější výdaje. Právě výdaje poskytují prostředky k financování všech činností a úkolů, které jsou životně důležité především pro udržování a rozvíjení schopností bojových sil, které budou schopny vést bojovou činnost na území ČR i mimo ně v plném spektru operací.

Pro účely bakalářské práce si výdaje Ministerstva obrany rozdělíme na tři základní skupiny:

- Osobní mandatorní výdaje;
- Ostatní běžné výdaje;
- Programové financování;

Osobní mandatorní výdaje

- Platové prostředky;
- Prostředky na ostatní platby za provedenou práci;
- Pojistné;
- Převody FKSP;
- Sociální dávky;
- Služební příspěvek na bydlení;
- Stabilizační příspěvek;
- Ostatní (např. stipendia).

Ostatní běžné výdaje

- Nákup služeb (např. externí výcvik a vzdělání, nájemné);

- Nákup materiálu (např. munice, léky, náhradní díly, potraviny);
- Opravy a údržba movitého i nemovitého majetku;
- Energie, voda, plyn;
- Cestovné (Ministerstvo obrany, 2018, s. 29).

Programové financování

Výdaje programovaného financování jsou vedené v systému EDS/SMVS. Systém EDS/SMVS eviduje a řídí poskytování prostředků ze státního rozpočtu, které lze použít na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku anebo na jeho technické zhodnocení (Ministerstvo financí, 2018).

Patří sem:

- Pořízení výzbroje a její modernizace;
- Pořízení budov, hal a staveb;
- Pořízení strojů, přístrojů a zařízení (Ministerstvo obrany, 2018, s. 29).

2.2 Rozpočet MO za oblast výdajů

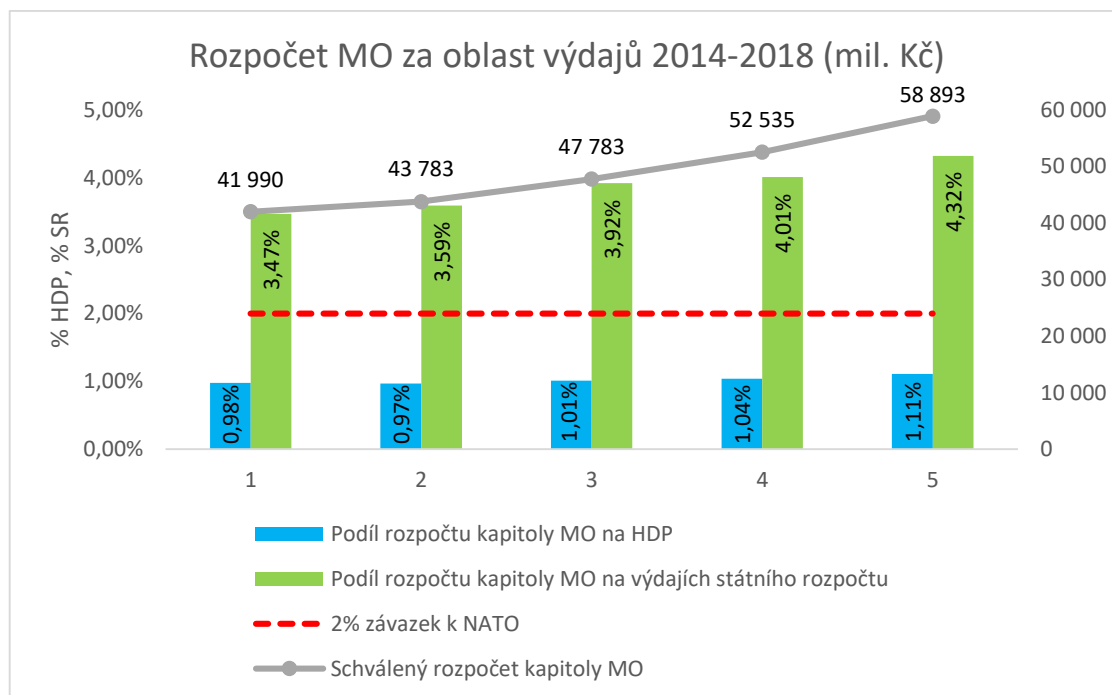
Od vzniku České republiky v roce 1993, výdaje v kapitole Ministerstva obrany každým rokem, neustále rostly. Tento nárůst posilovaly i významné události, jako byl vstup do struktur NATO v roce 1999 nebo odstartování procesu AČR na plně profesionální armádu, který se začal datovat od roku 2002. Absolutně nejvyšší částku vydala vláda na obranu v roce 2005, 58,4 miliardy korun, a souviselo to hlavně s desetiletým pronájmem 14 letounů JAS-39 Gripen.

Od roku 2006 však došlo k dramatickým rozpočtovým škrtnům. Na počátku stálo rozhodnutí Parlamentu ČR, který schválil novelu zákona o rozpočtových pravidlech vycházející z koncepce reformy veřejných financí, ve druhé polovině roku 2004. Tato novela zaváděla výdajové stropy za účelem podpory snižování schodku státního rozpočtu. Největším zásahem do rozpočtu MO byla však globální hospodářská a finanční krize, která se v roce 2008 naplno projevila z problémů amerického hypotečního trhu. Klesající trend pokračoval až do roku 2014.

Tabulka 3 - Rozpočet MO za oblast výdajů 2014-2018

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Schválený rozpočet kapitoly MO v mil. Kč	41 990	43 783	47 783	52 535	58 893
Podíl rozpočtu kapitoly MO na HDP v %	0,98	0,97	1,01	1,04	1,11
Podíl rozpočtu kapitoly MO na výdajích státního rozpočtu v %	3,47	3,59	3,92	4,01	4,32

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Obrázek 5 - Graf rozpočtu MO za oblast výdajů 2014-2018

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Rok 2014, mírně řečeno, znamenal naprosté rozpočtové dno v kapitole Ministerstva obrany. Došlo k nejnižšímu podílu výdajů MO na HDP i na výdajích státního rozpočtu. Kvůli úsporám trvajícím od roku 2006, jež měly za příčinu dlouhodobě podfinancovaný sektor obrany, došlo ke zrušení několika útvarů, k propuštění několika tisíc profesionálních vojáků včetně občanských zaměstnanců a k velkému omezení procesu modernizace staré techniky. Došlo to tak daleko, že ozbrojené síly stály, z finančního hlediska i z hlediska personálu, na absolutní hraně svých možností plnit úkoly, které vycházely z národní vojenské strategie a spojeneckých závazků vůči NATO.

Od roku 2015 můžeme sledovat pozitivní trend výraznějšího stoupání meziročních objemů rozpočtu. Důležité je, že se nezvyšují jen meziroční nárůsty v mld. Kč, ale

zároveň se zvyšuje i podíl rozpočtu na HDP a také podíl rozpočtu na výdajích státního rozpočtu ČR.

2% závazek k NATO

V grafu je rovněž uvedena hranice závazku k NATO reagující na závěry summitu ve Walesu v roce 2014, že ČR bude usilovat v horizontu 10 let o přiblížení se k hranici výdajů na obranu ve výši 2 % HDP, přičemž na pořízení a modernizaci hlavních druhů vojenské techniky a vybavení má být vynakládáno alespoň 20 % výdajů obranného rozpočtu (Aktuálně, 2019).

Tento závazek se však České republice nedaří plnit. Naposledy jsme hranici 2% dokázali pokořit v roce 2005. Od té doby jsme se začali od této hranice vzdalovat, až jsme se dostali k současnému 1%.

Někdy se uvádí, že jsme černým pasažérem aliance. S čímž však nesouhlasím. Ano, z 29 členů NATO se pohybujeme na chvostu, ale tento závazek neplní téměř žádná členská země. Výjimkou je pět zemí a to Spojené státy americké, Řecko, Spojené království, Estonsko a Lotyšsko. Neříkám, že navyšování rozpočtu a postupné přibližování se hranici 2% nepotřebujeme. Naopak, v našem případě je to nutnost a to díky nezbytným investicím do útvarů a techniky. Na druhou stranu, tato hranice nijak neodráží skutečnost, jak je, či není obrana dané země funkční a schopná. Dobrým příkladem je Řecko. Tato země závazek 2% plní, jenže přes 70 procent obranného rozpočtu jde na výplaty, penze a další personální náklady, což je špatně, protože nezbyvá na provoz a nutné investice.

Můžeme konstatovat, že ke zvyšování výdajů v kapitole Ministerstva obrany došlo hlavně ze dvou příčin:

- Vzestup Islámského státu;
- Mocenské zájmy Ruska.

Islámský stát

Vznikl na částech území států Sýrie a Iráku a to v roce 2014, kdy byl vyhlášen Islámský stát. Důvodem jeho existence byla občanská válka v Sýrii a nestabilita v Iráku. Jeho hrozby:

- Ohrožení Evropy – teroristické útoky ve Francii, Belgii, Velké Británii a Španělsku.
- Ohrožení Blízkého východu a Afriky – působení českých vojáků na misích v Afghánistánu, Mali a Iráku.

Rusko

V posledních letech Rusko změnilo své chování a svými aktivitami budí obavy. A to nejen tím, jak rychle obnovuje své vojenské schopnosti, ale také tím, jak je používá. V roce 2014 přistoupilo k anexi Krymu a také je zapojeno do války na východní Ukrajině, kde podporuje proruské separatisty proti Ukrajinské armádě. Rusko neustále provokuje narušováním územní celistvosti svých sousedů, ke kterým patří i státy Severoatlantické aliance. Vůči členským zemím NATO a EU používá řadu nástrojů hybridní kampaně včetně cílených dezinformačních aktivit a kybernetických útoků. Jeho hrozby:

- Ohrožení členských států NATO – Rusko sousedí s Estonskem a Lotyšskem, spojenec Ruska Bělorusko sousedí s Litvou a Polskem.
- Zvyšování vlivu v České republice – Česko je pod vlivem ruských aktivit, ať už šířením nepravdivých zpráv, kybernetickými útoky či pronikáním do společnosti.

2.3 Rozpočet po kategoriích výdajů

Výdaje v kapitole Ministerstva obrany jsem si pro účely bakalářské práce rozdělil na:

- Osobní mandatorní výdaje;
- Ostatní běžné výdaje;
- Programové financování.

Tabulka 4 - Rozpočet po kategoriích výdajů 2014-2018 – mil. Kč

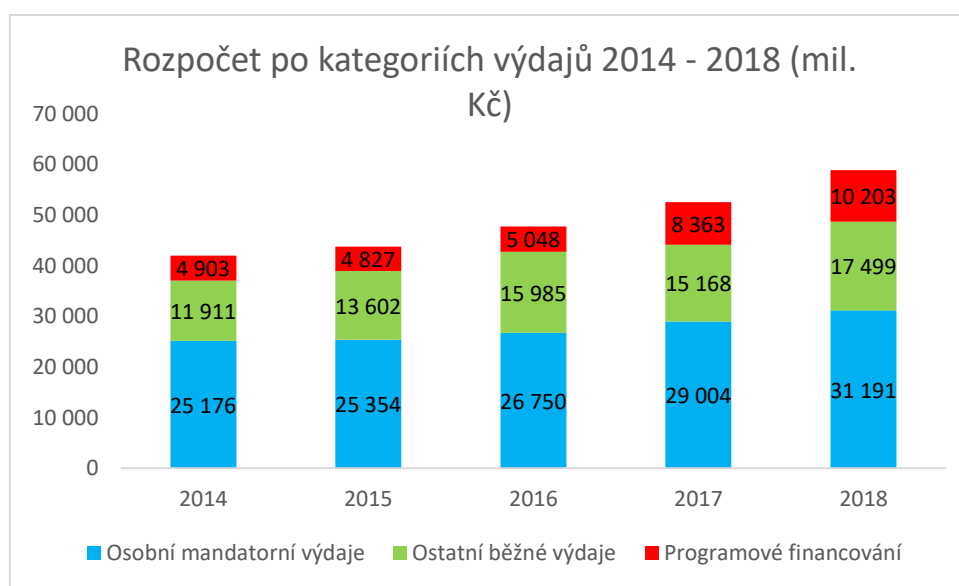
Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Osobní mandatorní výdaje	25 176	25 354	26 750	29 004	31 191
Ostatní běžné výdaje	11 911	13 602	15 985	15 168	17 499
Programové financování	4 903	4 827	5 048	8 363	10 203
Celkem	41 990	43 783	47 783	52 535	58 893

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Tabulka 5 - Rozpočet po kategoriích výdajů v procentech 2014-2018

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Osobní mandatorní výdaje %	60	58	56	55	53
Ostatní běžné výdaje %	28	31	33	29	30
Programové financování %	12	11	11	15	17

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Obrázek 6 - Graf rozpočtu po kategoriích výdajů 2014-2018

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Z tabulek a grafu je patrné, že mandatorní výdaje se opticky snižují kvůli celkovému nárůstu výdajů, z 60 % v roce 2014 se dostáváme v roce 2018 na poměr 53 % z celkových výdajů. V absolutních číslech dochází k jeho postupnému navyšování, které odpovídá nárůstu zaměstnanců, zvyšování platů, valorizaci sociálních dávek a důchodů. Mezi lety 2014 a 2018 dochází ke zvýšení peněžních prostředků o 24%.

Podíl ostatních běžných výdajů se v roce 2018 dostal na 30 % z celkových výdajů kapitoly MO. Což je adekvátní poměr, který by měl být zachován. V celkovém vyjádření se finanční zdroje v sektoru ostatní běžné výdaje zvýšily, v námi sledovaném období, o 47 %.

Nejvyšší procentuální navýšení, a to o 108 %, se odehrává v oblasti programového financování. V oblasti celkových výdajů jsme se dostali z 12 %, rok 2012, na 17 % v roce 2018. Zvláště pak v letech 2017 a 2018 dochází nejen k celkovému zvýšení výdajů, ale hlavně k nárůstu celkového podílu na výdajích. Což je správná cesta pro AČR, která znamená důležité investice do modernizace techniky a infrastruktury.

2.3.1 Osobní mandatorní výdaje

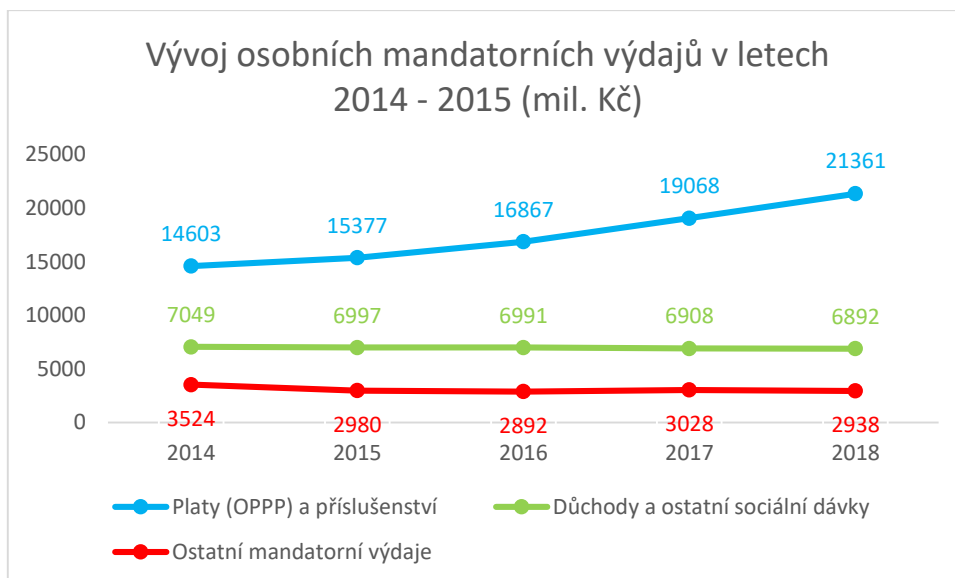
Zlaté pravidlo americké či britské armády nám jasně říká, že povinné neboli mandatorní výdaje mohou spolknout nejvýše polovinu prostředků. A to z toho důvodu, aby 30 % zůstalo na provoz a 20 % na investice. Bohužel, sektoru obrany se před rokem 2014 podařilo dvě třetiny svého rozpočtu, jak se říká, projíst. Zkrátka tyto peníze byly použity na platy, sociální dávky a důchody.

Naštěstí, tento nelichotivý trend byl v roce 2014 zastaven a od roku 2015 se pomalu, ale jistě, přibližujeme zlatému pravidlu, kdy mandatorní výdaje nepřesáhnou 50 % celkových prostředků.

Tabulka 6 - Vývoj osobních mandatorních výdajů 2014-2018 – mil. Kč

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Platy (OPPP) a příslušenství	14 603	15 377	16 867	19 068	21 361
Důchody a ostatní sociální dávky	7 049	6 997	6 991	6 908	6 892
Ostatní mandatorní výdaje	3 524	2 980	2 892	3 028	2 938
Celkem	25 176	25 354	26 750	29 004	31 191

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Obrázek 7 - Graf vývoje osobních mandatorních výdajů 2014-2018

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Nejvyšší položkou v osobních mandatorních výdajích jsou platy. Od 1. 7. 2015 začal platit nový kariérní řád a platový řád. Plat byl pevně svázán s vojenskou hodností a také se zastávanou funkcí. Došlo tak k plošnému navýšení mezd. Navíc od roku 2015 začala Armáda ČR opět, ve větším, nabírat vojáky. Další navyšování mezd:

- 1. listopadu 2016 – navýšení tarifů o 4% u všech kategorií zaměstnanců;
- 1. ledna 2017 – navýšení tarifů o 4% u všech kategorií zaměstnanců;
- 1. července 2017 – navýšení tarifů o 7% u vojáků z povolání;
- 1. listopadu 2017 – navýšení tarifů o 10% u všech kategorií zaměstnanců.

U důchodů, ostatní sociálních dávek a ostatních mandatorních výdajů nedochází ve sledovaném období k výraznějším změnám.

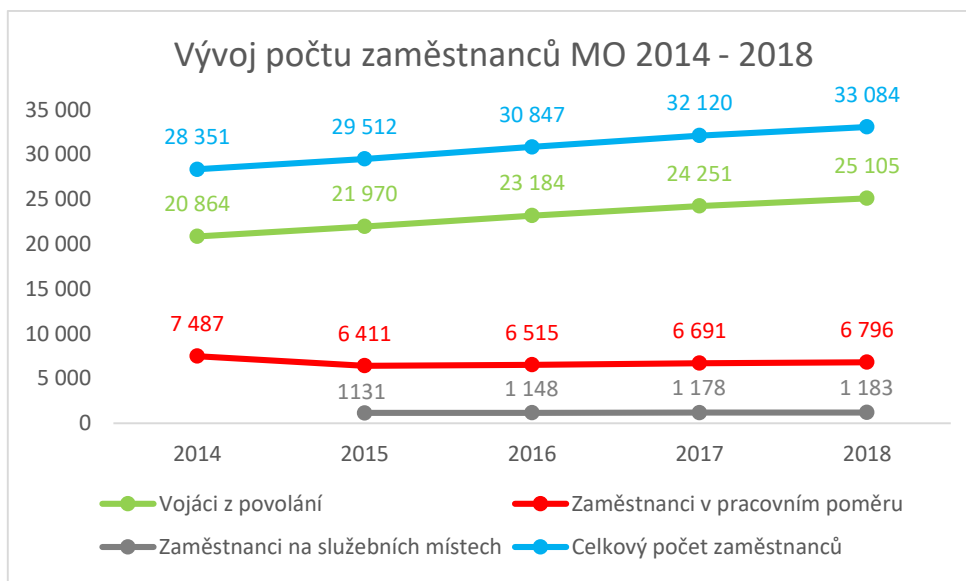
Vývoj počtu zaměstnanců v rezortu MO

Při vzniku České republiky v roce 1993 bylo v rezortu Ministerstva obrany 63 335 zaměstnanců, z toho 38 049 vojáků z povolání. Každým rokem se počet zaměstnanců snižoval a to až do roku 2014, kdy byl tento počet vůbec nejnižší.

Tabulka 7 - Vývoj počtu zaměstnanců MO 2014 - 2018

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Vojáci z povolání	20 864	21 970	23 184	24 251	25 105
Zaměstnanci v pracovním poměru	7 487	6 411	6 515	6 691	6 796
Zaměstnanci na služebních místech	0	1 131	1 148	1 178	1 183
Celkový počet zaměstnanců	28 351	29 512	30 847	32 120	33 084

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Obrázek 8 - Graf vývoje počtu zaměstnanců 2014-2018

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Jak můžeme vyčíst z tabulky a grafu, tak od roku 2015 počet vojáků a zaměstnanců obrany každoročně roste. U vojáků z povolání, v námi sledovaném období, dochází k nárůstu o 20 %. U občanských zaměstnanců, což jsou jak zaměstnanci v pracovním poměru, tak zaměstnanci na služebních místech, máme navýšení o 7 %. Je to pozitivní trend, který směřuje k naplnění vize, podle které by v roce 2025 mělo v AČR sloužit 30 tisíc profesionálních vojáků. Na tomto počtu totiž stojí veškeré rozvojové a modernizační plány našich ozbrojených sil. Poslední dobou však plán náboru nových vojáků dostává viditelné trhliny. Příčiny jsou:

- Nízká nezaměstnanost;
- Stárnutí populace;
- Zhoršující se fyzická zdatnost uchazečů;

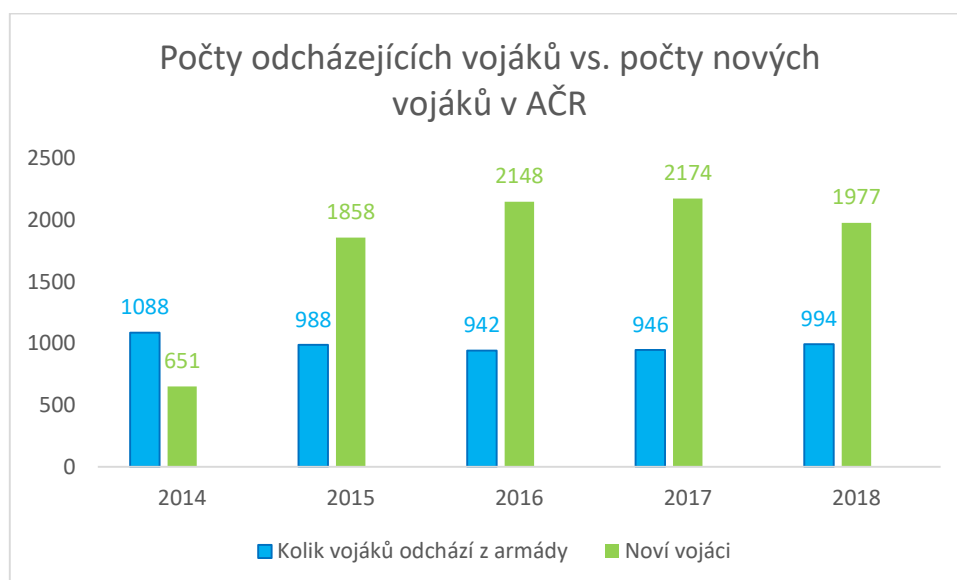
- Rostoucí konkurence na trhu práce (zejména Policie ČR).

Dalším faktorem, který ovlivňuje negativně celkový počet vojáků je to, že od roku 2016 každoročně stoupá počet profesionálních vojáků, kteří odcházejí do civilu.

Tabulka 8 - Počty odcházejících a nových vojáků v AČR

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Kolik vojáků odchází z armády	1 088	988	942	946	994
Noví vojáci	651	1 858	2 148	2 174	1 977
Čistý přírůstek	-437	870	1206	1228	983

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Obrázek 9 - Graf počtu odcházejících a nových vojáků v AČR

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Z tabulky a grafu je patrné, že k největší změně v příchodu nových vojáků, a to o 185 %, dochází mezi lety 2014 a 2015. V letech 2015 až 2017 se zvýšil počet nově příchozích vojáků o 17 %. Mezi lety 2017 a 2018 se zpomalil nábor nových rekrutů a to o 9 %. Co se týká odchodu vojáků do civilu, tak musíme vynechat rok 2014, který zkresluje naše údaje a to z toho důvodu, že v tomto roce docházelo ještě k propouštění. Kdežto od roku 2015 začíná Ministerstvo obrany opět nabírat profesionální vojáky. Z grafu můžeme konstatovat, že počet odchodů se ustálil na 1 000 vojáků za rok. Do budoucna však hrozí větší odliv vojáků, protože spousta profesionálů nastupovala v roce 2003, kdy se začala

Armáda ČR profesionalizovat. V roce 2023 tedy budou mít odslouženo 20 let, kdy už vzniká zajímavý nárok na výsluhu a vojáci začínají přemýšlet o odchodu.

Armáda ČR proti nepříznivým okolnostem bojuje. Výrazně se zaměřila a zásadně posílila svoji prezentaci vůči široké veřejnosti, aby posílila atraktivitu kariéry vojáka. Dokáže nabídnout tyto benefity:

- Nadstandardní plat;
- Výsluha po 15 letech služby;
- Zajímavá práce;
- Stabilní zaměstnání;
- Modernizace infrastruktury a zlepšení životních podmínek personálu;
- Možnost studia;
- Různé benefity (rehabilitační pobyty, sportování v rámci pracovní doby, kvalitní lékařská péče, aj.).

Získání a udržení potřebného personálu je rozhodujícím faktorem pro dosažení a udržení požadovaných schopností nezbytných k plnění stanovených úkolů AČR. Můžeme konstatovat, že nábor nových vojáků se ve sledovaném období zatím dařil plnit, i když rok 2018 ukázal, že nebude lehké toto tempo nárůstu udržet.

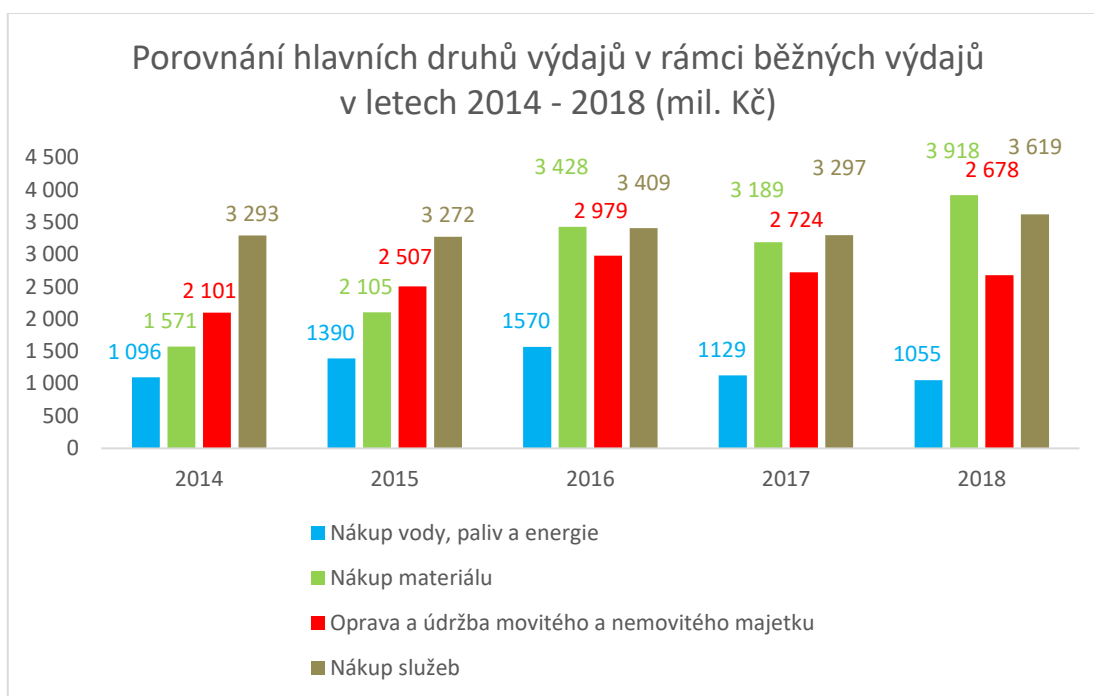
2.3.2 Ostatní běžné výdaje

Finance v oblasti ostatních běžných výdajů jsou čerpány zejména na zabezpečení oprav a údržby movitého majetku a nemovité infrastruktury realizované dodavatelským způsobem, k nákupu náhradních dílů k zabezpečení provozuschopnosti stávajícího majetku rezortu, k nákupu služeb k zabezpečení provozu movitého a nemovitého majetku, patří sem také nákup munice, výstroje, pohonných hmot a maziv, služeb školení a vzdělání souvisejících s provozem majetku, příspěvek na provoz příspěvkových organizací a neinvestiční transfery mezinárodním organizacím (Ministerstvo obrany, 2018).

Tabulka 9 - Porovnání hlavních druhů výdajů v rámci běžných výdajů 2014-2018 – mil. Kč

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Nákup vody, paliv a energie	1 096	1390	1570	1129	1055
Nákup materiálu	1 571	2 105	3 428	3 189	3 918
Oprava a údržba movitého a nemovitého majetku	2 101	2 507	2 979	2 724	2 678
Nákup služeb	3 293	3 272	3 409	3 297	3 619

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Obrázek 10 – Graf porovnání hlavních druhů výdajů v rámci běžných výdajů 2014-2018

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Nejvyšší nárůst můžeme zaznamenat v kategorii nákupu materiálu a to jak v celkových výdajích, tak i v procentuálním vyjádření. Od roku 2014 do roku 2018 dokonce dochází k navýšení finančních prostředků o 149 %. Souvisí to zejména s nákupem náhradních dílů pro techniku, jak nově pořizovanou, tak pro techniku stávající. K navýšení také dochází v oblasti nákupu munice. Součástí nákupu materiálu je i výstroj, s kterou byl na začátku námi sledovaného období největší problém. Výše rozpočtu před rokem 2015 neodpovídala reálným potřebám Ministerstva obrany. A to mělo za následek, že hlavně v letech 2015 a 2016 nebyl ve skladech dostatek výstroje pro profesionální vojáky. Špatná situace panovala a dá se říci, že v určitém rozsahu stále panuje, ve vydávání výstroje

formou čtyř výstrojních skladů. Díky zvýšení počtu vojáků je tento způsob zastaralý a rozhodně neakceptuje současnou poptávku. Naštěstí je zde jasná vize, která počítá s rozšířením současných čtyř skladů o další dva. V plánu je také spuštění plnohodnotného e-shopu.

Za zmínku stojí nízký nárůst výdajů na energie, kdy jednotlivé dodavatelské smlouvy jsou uzavírány za co nejnížší ceny, které reflektují cenovou hladinu na burze těchto komodit. A tak jsme svědky, že od roku 2014 do roku 2018, nejenže nedošlo k navýšení, ale dokonce máme snížení výdajů o 4 %.

V oblasti oprav a údržby movitého a nemovitého majetku se zvýšili zdroje o 27 %. Od roku 2019 by se měly výdaje v této kategorii ještě zvýšit a to na základě vyhodnocení skutečného stavu areálů v projektu Základny 21. století. Tento projekt má za cíl investovat do vybraných vojenských základen tak, aby se jejich stav zlepšil a zároveň se přiblížil standardu západoevropských spojenců. Počítá se s jednotkami až desítkami miliard korun.

V sekci nákupu služeb k zabezpečení provozu movitého a nemovitého majetku, kam patří střežení objektů, služby související s informačními a komunikačními technologiemi, nájemné za nemovitý majetek atd., se výdaje, v námi sledovaném období, zvýšily o 10 %.

Můžeme konstatovat, že rozpočet ostatních běžných výdajů je z hlediska zabezpečení běžného života a provozu techniky dostatečný a nárůst výdajů v jednotlivých letech zohledňuje potřeby rezortu související mimo jiné s navyšováním počtů vojáků.

2.3.3 Programové financování

V současné době je to jedna z nejdůležitějších oblastí výdajů. V minulých letech, v důsledku nekonceptních škrtů v rozpočtové kapitole MO a z nich plynoucích odkladů investic, se nahromadil deficit na výzbroji, technice a nemovité infrastruktuře. A tak jsme se dostali do situace, kdy většina techniky je z 60. a 70. let a nemovitá infrastruktura je zanedbaná a neodpovídá vojenským potřebám. Proto je zapotřebí velkých investic do obnovy a modernizace vojenské techniky a infrastruktury.

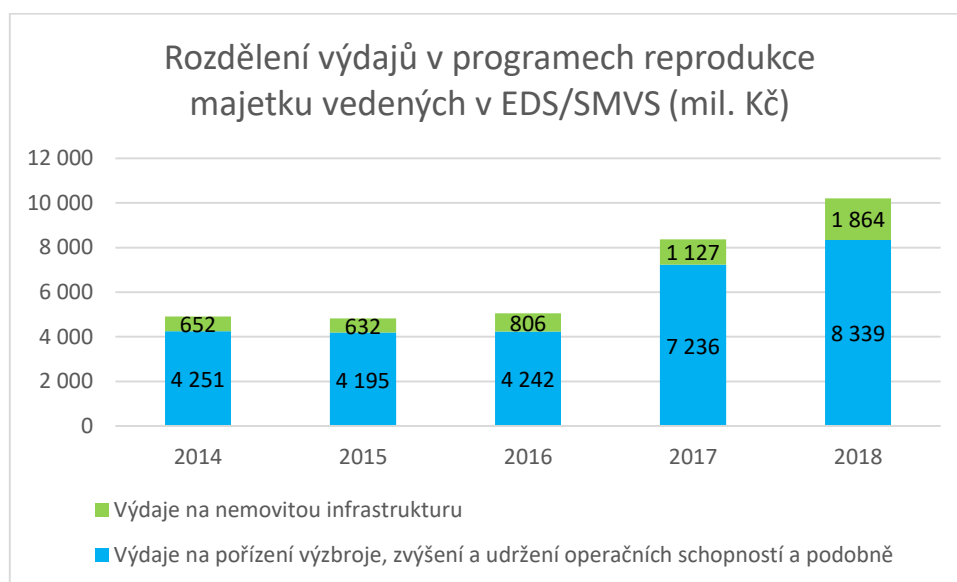
EDS/SMVS je informační systém, ve kterém můžeme sledovat a vyhodnocovat soubor měřitelných, věcných, časových a finančních podmínek pro čerpání finančních

prostředků státního rozpočtu na pořízení a technické zhodnocení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku (Ministerstvo financí, 2018).

Tabulka 10 - Rozdělení výdajů v programech reprodukce majetku vedených v EDS/SMVS – mil. Kč

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Výdaje na pořízení výzbroje, zvýšení a udržení operačních schopností	4 251	4 195	4 242	7 236	8 339
Výdaje na nemovitou infrastrukturu	652	632	806	1 127	1 864
Celkem	4 903	4 827	5 048	8 363	10 203

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Obrázek 11 - Graf rozdělení výdajů v programech reprodukce majetku vedených v EDS/SMVS

Zdroj: Ministerstvo obrany, vlastní práce

Z tabulky a grafu je patrné, že došlo k velkému navýšení v sektoru programového financování. Výdaje na pořízení a modernizaci techniky a výzbroje stouply z roku 2014 do roku 2018 o 96 %. U výdajů na nemovitou infrastrukturu, za námi sledované období, dokonce o neuvěřitelných 186 %. Navýšení těchto finančních prostředků v této kategorii je naprosto nezbytné, aby naše armáda držela krok se svými spojenci a byla akceschopná.

Výdaje na nemovitou infrastrukturu

Nemovitá infrastruktura musí zabezpečit plnění úkolů jak pro struktury Armády ČR v době míru, tak v případě mobilizace a přijetí spojeneckých posil. Je zcela nezbytné

pokrýt kapacity, které se v našem sledovaném období objevily. Patří sem nárůst personálu a vojenského materiálu. Je také potřeba zajistit prostory pro novou techniku a zbraňové systémy. Nestačí jen investovat do oprav, zásadní je i nová výstavba armádních objektů, která právě patří do programového financování.

Největší zakázky:

- Výstavba globální datové sítě (1. etapa 2017 ve výši 477 miliónů).
- Vybudování vodovodu a kanalizace v obcích, které přecházejí do civilu z vojenského újezdu Libavá (financování v letech 2016 – 2017 ve výši 165 miliónů).
- Zateplení a plynofikace objektů ve vojenském areálu v Týništi nad Orlicí (financování v letech 2015 – 2016 ve výši 142 miliónů; spolufinancováno z prostředků EU).

Výdaje na pořízení výzbroje, zvýšení a udržení operačních schopností

V této kategorii se odehrávají zakázky na modernizaci stávající techniky a také na pořízení nové techniky a výzbroje. Tyto zakázky jsou zásadní z pohledu toho, abychom nezaostávali za našimi spojenci a hlavně, abychom poskytli co největší ochranu pro naše vojáky, kteří bojují za bezpečnost naší země.

Největší zakázky:

- Druhý pronájem letounů JAS-39C/D Gripen (financování v letech 2015 – 2027 ve výši 16,4 mld. Kč při ročních splátkách cca 1,3 miliardy). V kontraktu je zahrnuta i průběžná modernizace letounu.
- Kolová obrněná vozidla velitelsko-štábní a spojovací – PANDUR (financování v letech 2017-2021 ve výši 2,1 mld. Kč při ročních splátkách cca 620 miliónů).
- Pořízení prostředků CCI (radiostanice) k akvizičním projektům (financování v letech 2018-2019 ve výši 1,6 mld. Kč, v roce 2018 záloha 1,2 miliardy).
- Pořízení lehkých obrněných vozidel S-LOV-CBRN a LOV – CBRN II (financování v letech 2018-2022 ve výši 5,1 mld. Kč, v roce 2018 záloha 625 miliónů).

- Protiletadlové raketové komplety RBS-70NG v celkové hodnotě 1,1 miliardy (v roce 2018 záloha 275 miliónů).
- Kolový podvozek zbraňového kompletu 120 mm PRÁM (financování v letech 2015-2017 ve výši 619 miliónů).
- Útočná puška C2 805 BREN s příslušenstvím (financování v letech 2015-2016 ve výši 505 miliónů).
- Letištní radiolokátor (financování v letech 2017-2018 ve výši 486 miliónů).

Navyšování výdajů v kategorii programové financování můžeme hodnotit velice pozitivně. Tento trend má pokračovat i do budoucna, kdy jsou připravené armádní zakázky za rekordní částky. Pro představu dvě z nich:

- Pro pozemní síly - nákup 210 pásových bojových vozidel pěchoty za 52 miliardy (největší zakázka v historii).
- Pro vzdušné síly – nákup 12 vrtulníků Viper a Venom za 14,5 miliardy.

3 Diskuze

Armáda ČR po vstupu do Severoatlantické aliance prodělala významné změny. Hlavní změnou byla profesionalizace armády a její začlenění k plnění úkolu v rámci NATO. Severoatlantická aliance má za úkol zajišťovat bezpečnost svých členů, včetně České republiky, ale také musí hlídat bezpečnost ve světě. Jako právoplatný člen musíme být schopni, svojí měrou, přispívat ke globální bezpečnosti. A to samozřejmě bez potřebného finančního zdroje, který pokryje perfektně vycvičený personál s moderním vybavením, zkrátka nejde. Říká se, že řetěz je tak silný, jak je silný jeho nejslabší článek. A rozhodně nechceme, aby tím nejslabším článkem z 29 členů Aliance, byla Armáda ČR.

Posuzovat, jestli jsme silným či slabým spojencem, se dá několika způsoby. Já bych se rád podíval na stěžejní oblast financí, od které se vše odvíjí. Hodnotit, která země má největší celkové výdaje je velice zavádějící. Nejde totiž vzít jedno číslo a nevidět za ním sílu ekonomiky, počet obyvatel, počet vojáků, daných zemí. A nikdo se nemůže v této oblasti rovnat Spojeným státům americkým, které svým rozpočtem strčí do kapsy všechny zbývající členy Aliance. Zajímavější pohled se nám naskytne, když porovnáme procentuální nárůst celkových výdajů v letech 2014 – 2018. Zde již Česká republika se 40% nárůstem výdajů v rozpočtu obrany, patří ke špičce Severoatlantické aliance. Na prvním místě je v tomto kritériu Turecko.

Co je však již vypovídající, je podíl rozpočtu kapitoly MO na HDP. Zde již můžeme reálně poměřit sílu jednotlivých zemí. Severoatlantická aliance požaduje, aby každý člen NATO přispíval do rozpočtů obrany alespoň dvěma procenty HDP. Tím by se mělo zajistit, aby každá země byla schopna plnit závazky vůči Alianci. V praxi, bohužel, toto pravidlo členské země nedodržují. Za rok 2018 překročila kýžená dvě procenta pouze pětice zemí, a to USA, Řecko, Spojené království, Estonsko a Lotyšsko. Česká republika je s 1 % pátá od konce. V tomto hodnocení existuje i jedno ale. Správný, ověřený, poměr v celkových výdajích by měl činit – mandatorní výdaje 50 %, provoz 30 % a investice 20 %. A třeba takové Řecko, které plní 2 % HDP, dává na mandatorní výdaje 70 %, což znamená, že projí peníze na nutné investice.

Dalším závazkem, který Aliance od svých členů vyžaduje, je to, aby každá země dávala do modernizace a bojových schopností 20 % obranných rozpočtů. Tento požadavek v roce 2018 splnilo 15 zemí. Armáda ČR se k tomuto závazku blíží, kdy ze 12 % v roce 2014 se dostala na 17 % v roce 2018.

Když si zhodnotíme, že Ministerstvo obrany má celkové výdaje rozdělené na – mandatorní výdaje 53 %, provoz 30 % a investice 17 %, a mandatorní výdaje každým rokem klesají, kdežto investice každým rokem stoupají, můžeme konstatovat, že Česká republika rozhodně nepatří k slabým článkům aliančního řetězu.

Závěr

Hodnocení kladů a záporů realizovaných kroků je vždy částečně subjektivní a závisí nejen na zvolených kritériích, ale také na úhlu pohledu. Jako profesionální voják jsem se snažil být objektivní a přistoupit k analýze výdajů Ministerstva obrany bez výrazných osobních emocí, i když někdy jsem se tomu nevyvaroval.

Sledované období, tedy roky 2014 až 2018, navazuje na období neuvěřitelně nekonceptních škrťů v rezortu obrany, které vedlo k obrovskému vnitřnímu zadlužení. A to v podobě chybějícího personálu, moderní techniky, infrastruktury, výstroje, náhradních dílů a dokonce i munice. Naneštěstí se bezpečnostní situace v Evropě i ve světě změnila k horšímu natolik, že i Česká republika musela přehodnotit financování obrany, a v námi sledovaném období dochází k výraznému nárůstu výdajů v rozpočtu Ministerstva obrany.

Musím konstatovat, že námi sledované období se mi hodnotilo nadmíru pozitivně. Výdaje v rezortu obrany totiž ve všech kategoriích rostly. Mandatorní výdaje se po letech projídaní dostaly k 50 % z celkových výdajů. Na druhou stranu v absolutních číslech dochází k postupnému navyšování celkových i mandatorních výdajů, což znamená stabilní a atraktivní prostředí pro personál. A ten je pro ozbrojené síly naprosto klíčový. Nábor, vzdělání, výchova kvalitních vojáků a civilního personálu musí být prioritou. Naštěstí se v posledních letech daří nabírat nové zaměstnance a to i díky tomu, že Armáda ČR nabízí propracovaný systém výcviku, vzdělávání, velké spektrum profesí a v neposlední řadě zajímavé finanční ohodnocení. A i když nábor nových vojáků se zpomaluje a to z důvodů demografických trendů i nízké nezaměstnanosti, tak můžeme konstatovat, že AČR s tím bojuje skvěle i díky tomu, že na veřejnosti má obraz stabilního a atraktivního zaměstnavatele.

V oblasti ostatních běžných výdajů se pohybujeme kolem 30% celkových výdajů rezortu obrany, což je adekvátní poměr, který by měl být zachován. Zvýšení finančních prostředků do této kategorie napravilo nedostatky z minulých let. Jako byl nedostatek náhradních dílů, výstroje a dokonce i munice. V současné době jsou tyhle hříchy napraveny. Samozřejmě stále jsou zde nedostatky a to v podobě pouhých čtyř výstrojních skladů, které nedokáží zcela pokrýt poptávku zvyšujícího se počtu vojáků. Také infrastruktura je stále zanedbaná. Naštěstí je zde jasná vize, jak vše vyřešit. V příštích letech mají vzniknout dva nové výstrojní sklady a také bude spuštěn zcela nový výstrojn

e-shop. Co se týče údržby a oprav infrastruktury, tak zde existuje projekt Základny 21. století, který se má celý investovat do vojenských základen tak, aby se jejich stav přiblížil standardu západoevropských spojenců.

Nejvyšší procentuální navýšení můžeme zaznamenat v oblasti programového financování. To se blíží k 20 % z celkových výdajů. Navyšování v této oblasti znamená důležité investice do modernizace techniky a infrastruktury a je dalším klíčovým faktorem k moderní bojeschopné armádě. Modernizace techniky je naprosto nezbytná, protože velká část techniky pochází, ať už fyzicky nebo koncepčně z období studené války. Což samozřejmě omezuje její využitelnost pro současné úkoly. Pozitivní je, že už teď jsme svědky nákupu nové techniky i stavebních prací na nových budovách po celé škále vojenských základen. Navíc spousta projektů na nákup nové techniky je již hotová a čeká jen na zrealizování. Mezi nimi i největší zakázka v historii AČR a to nákup pásových bojových vozidel pěchoty.

Je zřejmé, že pro efektivní zajištění obrany státu, zde musí být dlouhodobě stabilní zdrojové rámce, ke kterým patří finanční, lidské a materiální zdroje. Pouze tak může být výstavba Armády ČR úspěšná. Když si zhodnotíme roky 2014 až 2018, udělal rezort obrany velký krok k tomu to naplnění.

Závěrem chci říci, že hodnocení období od roku 2014 až 2018 bylo velice pozitivní. Ve všech sektorech rozpočtu obrany dochází ke zvyšování výdajů, které mají za následek zvýšení stability a akceschopnosti Armády ČR. Jsme na dobré cestě být spolehlivou silou! Samozřejmě zde existuje hrozba, která by vše mohla překazit. A to pozastavení růstu finančních prostředků do sektoru obrany, čehož už jsme byli v minulosti svědky. Je zřejmé, že částky na obranu se snižují nebo zvyšují zejména s ohledem na bezpečnostní situaci ve světě. Situaci v rezortu obrany také zásadně ovlivňuje ekonomika státu a s tím spojená politická reprezentace. Takže stačí, aby bylo ve světě více bezpečno (což si všichni přejeme), anebo ekonomika státu se zastaví nebo dokonce klesne a jeden z prvních veřejných sektorů, kde politici vezmou peníze, je Ministerstvo obrany. A může se začít dělat opět nová koncepce výstavby moderní Armády ČR.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

LAJTKEPOVÁ, EVA. Veřejné finance. 2. Aktuální a rozšířené vydání. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2009, ISBN 978-80-7204-618-8

NEČADOVÁ, Věra. Veřejné finance. 1. vyd. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2012, 340 s. ISBN 978-80-87035-69-6.

MINISTERSTVO FINANČÍ – Sekce veřejné rozpočty. *Státní rozpočet 2019 v kostce – kapesní příručka Ministerstva financí*. Praha: Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha 1, 2019. ISBN 978-80-7586-025-5.

MINISTERSTVO VNITRA. *Sbírka zákonů Česká republika*. Praha: Ministerstvo vnitra, nám. Hrdinů 1634/3, pošt. schr. 10, 155/SB, 149 21 Praha 415, 2018. ISSN 1211-1244.

MINISTERSTVO OBRANY. *Rozpočet – fakta a trendy 2018*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Vojenský historický ústav Praha, U Památníku 2, 130 05 Praha 3, 2018. ISBN 978-80-7278-745-6

Internetové zdroje

Rozpočtové zásady. *Podnikas.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-09-16]. Dostupné z: <http://www.podnikas.cz/rozpocetove-zasady/>

Plnění státního rozpočtu ČR za leden až duben 2019. *Mfcr.cz* [online]. 2019 [cit. 2019 09-17]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2019/pokladni-plneni-sr-35095>

Velitelství pozemních sil AČR. *Acr.army.cz* [online]. 2019a [cit. 2019-09-25]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/struktura/generalni-stab/velitelstvi-pozemnich-sil-86865/>

Přehled hlavních druhů techniky a výzbroje. *Acr.army.cz* [online]. 2019b [cit. 2019-09-26]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/assets/technika-a-vyzbroj/technika/prehled-hlavnich-druhu-techniky-a-vyzbroje-2019.pdf>

Velitelství vzdušných sil AČR. *Acr.army.cz* [online]. 2019 [cit. 2019-09-26]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/struktura/generalni-stab/velitelstvi-vzdusnych-sil-86864/>

Základní informace o systémech. *Edssmvs.cz* [online]. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <http://www.edssmvs.cz/>

Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2017. *Mocr.army.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/SZU_2017.pdf

Tahouni a černí pasažéři v NATO. Každý Čech dá za obranu šest tisíc ročně. *Aktualne.cz* [online]. 2019 [cit. 2019-10-17]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/vydaje-na-obranu-zemi-nato-podle-hdp-i-poctu-obyvatel/r~40ea827c44a611e998d70cc47ab5f122/>